

ВОЛОДИМИР СОСЮРА

Володими́р Микола́йович Сосю́ра (25 грудня 1897 (6 січня 1898), Дебальцеве, Російська імперія – 8 січня 1965, Київ, УРСР, СРСР) – український письменник, поет-лірик, автор понад 40 збірок поезій, широких епічних віршованих полотен (поем), роману «Третя Рота», козак Армії УНР. Належав до ряду літературних організацій того періоду – «Плуг», «Гарт», «ВАПЛІТЕ» та ін.

ДИТИНСТВО І ЮНІСТЬ

. Володимир Миколайович Сосюра народився на станції Дебальцеве. Мати — із Кам'яного Броду (Луганськ). Його батько, Микола Володимирович, за фахом кресляр, був людиною непосидючою й різнобічно обдарованою, змінив багато професій, вчителював, працював сільським адвокатом, шахтарем. Батько, за словами самого поета, мав французьке коріння. Мати поета — Антоніна Дмитрівна[1] Локотош (за походженням сербка[2]) — колишня робітниця Луганського патронного заводу,[3] займалася переважно хатнім господарством. У 1909–1911 роках працював на содовому заводі міста Верхнього (більш відоме як Третя Рота, нині у складі Лисичанська) в бондарському цеху, телефоністом, чорноробом. З 1911 до 1918 рік навчався в двокласному міністерському училищі м. Верхнього, трикласному нижчому сільськогосподарському училищі на станції Яма Північно-Донецької залізниці, маркшейдерському бюро Донецького содового заводу (м. Верхне).[3] Володимир Сосюра брав участь в Українській революції, спершу в армії УНР, пізніше в Червоній армії

РАНІЙ ПЕРІОД ТВОРЧОСТІ

Перший вірш (російською мовою) надрукував 1917. В архівах збереглися недруковані вірші Сосюра (українською мовою), писані за його перебування в Армії УНР, але перша збірка «Поезії» вийшла 1921, а раптову славу принесла йому революційно-романтична поема «Червона зима» (1922), визнана за найвидатніший зразок поетичного епосу громадянської війни в Україні. Цій темі Сосюра присвятив і багато інших творів, в яких органічно поєднується інтимне з громадським і загально-людським: збірка «Місто» (1924), «Сніги» (1925), «Золоті шуліки» (1927) і низка інших. 21 липня 1921 року в Харкові відбулися перші збори молодих українських письменників, на зборах читали свої твори В. Сосюра, Степовий, Грицько, Г. Журба, М. Йогансен. Попри заборони, у творчості Сосюра того часу потужно пробивається мотив українського патріотизму (недрукована

*Любіть Україну, як хочте любіть,
Як вітер, як трави, як води,
Ща тільки мовчіть і про це не кажіть,
Бо вб'ють вас при першій нагоді.*

Фото: rida.ua

Володимир Сосюра

ПІЗНЯ ТВОРЧІСТЬ

На початку 30-их років це призвело Сосюру до конфлікту з комуністичною партією, членом якої він був з 1920. На тлі голодної смерті мільйонів українських селян, і репресій та розстрілів діячів української культури за постишевщини це довело Сосюру до межі психічного розладу. Попри ці несприятливі обставини, у 1930-их роках Сосюра, поруч з будівничою тематикою (типовий «Дніпрельстан» ще з 1926), майже єдиний в Україні культивував інтимну, любовну лірику: «Червоні троянди» (1932), «Нові поезії» (1937), «Люблю» (1939), «Журавлі прилетіли» (1940) та інші. 1942 – 44 Сосюра воєнний кореспондент. З того часу збірки: «Під гул кривавий» (1942), «В годину гніву» (1942), поема «Олег Кошовий» (1943) та інші. З повоєнних збірок визначніші: «Зелений світ» (1949), «Солов'їні далі» (1956), «Так ніхто не кохав» (1960). Помітне місце в творчості Сосюри посідають також ширші епічні полотна: поеми «1871» (1923), «Залізниця». (1924). віршований роман «Тарас Трясило» (1926).

ОСОБИСТЕ ЖИТТЯ

Офіційно Володимир Сосюра був одружений двічі.

Вперше одружився в 1922 році. Його перша дружина — Віра Каперівна Берзіна, колишній політрук червоноармійського ескадрону, студентка, як і він сам, у повоєнному Харкові.

Їй він присвятив поему «Робфаківка».

Причиною розлучення стали шовіністичні погляди дружини:

Ми з тобою зійшлися в маю,
ще не знав я, що значить ідея.

Ти й тоді Україну мою
не любила, сміялася з неї.

Від першого шлюбу в нього було двоє синів —
Олег і Микола.

Вдруге Сосюра одружився в 1931 з Даниловою Марією Гаврилівною. Вона була на 12 років молодшою, закінчила балетну школу в Києві.

15 січня 1932 року в них народився син
Володимир.

У 1949 р. Марію Сосюру заарештували начебто за розголошення державної таємниці і заклики до Коммунари. Та коли через п'ять

ОСТАННІ РОКИ ЖИТТЯ

У 1948 Сосюру відзначено найвищою тоді нагородою – Сталінською премією, але в 1951 він знову зазнав гострих нападів критики, приводом до чого була стаття в газеті «Правда», яка обвинувачувала Сосюру у «буржуазному націоналізмі» за патріотичну поезію «Любіть Україну», написану 1944 р. За таких обставин, незважаючи на велику продуктивність (понад 40 збірок поезій), творчі досягнення Сосюри були значно нижчі від його можливостей. ^[Джерело?]

Збірні видання творів Сосюри: «Поезії в 3 томах» (1929–1930), «Твори в 3 томах» (1957–1958), «Твори в 10 томах» (1970–1972). У 1937–1957 рр. мешкав у Києві в будинку письменників Роліт, з 1957 р. – в будинку на вул. М. Коцюбинського, 2, де йому встановлено пам'ятну дошку.

Помер 8 січня 1965 року. Похований в Києві на Байковому цвинтарі (надгробний пам'ятник – граніт; скульптор О. О. Банник ов; встановлений у 1968 році)^[4].

ТВОРЧИЙ ДОРОБОК

Романи

Третя Рота (1926-30; 1942; осінь 1959 – весна 1960)

Червоногвардієць (1937-40; віршований роман)

Вірші

Слова вірша «Любіть Україну» на постаменті Державного прапора України встановленого у Змієві на честь 20-ї річниці Незалежності

Білі акації будуть цвісти

Васильки

Весняний сад

Вода десь точить білий камінь

Ганна Іванівна

Гей, рум'яні мої небокраї

Дніпрельстан

До брата

Іще не скресла крига на Дніпрі

Зима

Коли потяг у даль загуркоче (аудіофайл, голос В. Сосюри)

Коли світало

Люблю весну, та хто її не любить

Любіть Україну (1944)

Літо

Марії

Осінь

Солов'їні далі

